

Avatud Eesti Fond 2021

Ellu viidud ja toetatud algatused

2021 – uus reaalsus

Mall Hellam

Avatud Eesti Fondi juhataja

Aasta 2020 oli Avatud Eesti Fondi jaoks muutustega kohanemise aasta, kuid järgnenud 2021 osutus raskusastmelt veelgi keerulisemaks: lõhed ühiskonnas süvenesid, vastumeelsus valitsuskoalitsiooni ja tervishoiusüsteemi vastu teravnes ning kodanikuühiskonna ja demokraatia seis halvenes nii Eestis kui mujal maailmas. Mõistsime, et uus reaalsus nõuab meilt paindlikkust ning oskust käigu pealt tegutseda, samal ajal mitut varuplaani tallel hoides.

Ülemaailmsest pandeemiast tingitud kriiside taustal seisis suur osa Eesti vabaühendustest silmitsi määramatusega, mis tingitud rahastamisvõimaluste vähesusest (et mitte öelda - puudusest). Samaaegselt oli kodanikuühenduste roll demokraatia ja

väärtuste eestkõnelejana olulisem kui kunagi varem. Mõlemad vajadused olid selgelt märgata ka AEFi vahendatud Aktiivsete Kodanike Fondi (Active Citizens Fund - ACF) erinevates taotlusvoorudes, mis jäid 2021. aastasse: ühenduste aktiivsus rahastuse taotlemisel suurenes ning pildile ilmus mitmeid uusi tegijaid. Kolmes taotlusvoorus saadaolevaks kogusummaks oli üle kahe miljoni euro, kuid taotletud kogusumma ületas üheksat miljonit - ehk pea neli korda rohkem, kui vahendeid. See omakorda ilmestas, kui suurt tuge meie vabaühendused tegelikult vajasisid. Seetõttu valdas Avatud Eesti Fondi suur heameel, kui EMP ja Norra doonorid otsustasid ACF-le eraldada kaks miljonit eurot lisarahastust. Tänu sellele saame 2022. aastal välja

kuulutada kaks täiendavat taotlusvoor, mis on suureks abiks meie vabaühenduste kestlikkuse ja elujõulisuse hoidmiseks. Avatud Eesti Fondile kui organisatsioonile oli see aga tunnustus, et meie tööd, panust ja vaeva ACF-i rakendamisel on tähele pandud ja hinnatud.

Pandeemiaga seotud väljakutseid oli teisigi ja äärmiselt praktilist laadi: viirusest tulenevad piirangud takistasid kodanikühendustel oma sihtrühmadega tegelemist ja tegevustesse kaasamist. Koduvägivalla ohvritega või haavatavate gruppidega tegelevad ühendused olid eriti rängas seisus, kuna inimlikku kontakti oma sihtrühmadega on keeruline asendada. Vabaühendusi, kes pidid oma projektiperioode pikendama ja olema loovad veebikeskkondades tegutsemisel, oli teisigi. Märkimata ei saa jätta ka positiivset - osadel ühendustel aitas see pealesunnitud olukord kokkuvõttes jõuda laiemate sihtgruppideni kui alguses plaaniski oli.

Meie Avatud Eesti Fondis jätkasime oluliste traditsioonide elushoidmist: plaanitud küll mitu kuud hiljem, kuid siiski, korraldasime 2021. aasta alguses XXIV Avatud Ühiskonna Foorumi ning seekord hübriidformaadis. Teemaks oli päevakajaline „Õigusriik

Euroopa Liidus. Paljude vabadus, väheste kohustus?“, mille peaesinejaks oli Euroopa Komisjoni väärtuste ja läbipaistvuse valdkonna asepresident Věra Jourová. Järgnenud arutelupaneel tõi kokku AEFI nõukogu juhi Kristi Raik, Eesti Vabariigi endise presidendi Toomas Hendrik Ilvese, ning TalTechi Õiguse instituudi kaasatud professori Karin Nyman-Metcalfi. Tagasivaates võib öelda, et virtuaalne kohtumispaik õigustas oma olemasolu ning teemavalik tekitas vastukaja ka piiride taga, eriti populistlike valitsustega kimpus olevates Poolas ning Ungaris.

Teise traditsioonina jätkasime Koosmeele preemia väljaandmist. Suletud uste taga oli pandeemiaolukord keerulisim koduvägivalla ohvritele. Seetõttu tunnustasime järjekorras juba 24. Koosmeele preemiaga Pärnu naiste tugikeskuse juhti Margo Orupõldu ning tema kunstnikust tüdruku Flo Kasearu perevägivalla teema elulise ja kunstilise esiletõstmise ja lahenduste pakkumise eest. Esmakordselt sai Koosmeele preemia üle antud samuti online keskkonnas ning maha peetud arutelu kunsti kui maailma muutmise vahendi üle.

Suvi tõi õnneks võimaluse üksteisega näost-näku kohtuda ning augustis toimus vaatamata piirangutele Arvamusfestival, kus

jagasime kogemusi ja arutasime, millist nägu on kohalik ja rohujuuretasandi aktivism kolmes erinevas Balti riigis. Aktiivsete Kodanike Fondi toetatud projektidest jagasid kogemusi Liepaja linnaaktivistid, Riia-lähedase kogukonna aktivist, Leedu noored poliitikaväitlejad ning Paidesse uusi tuuli tooma tulnud teatriaktivist.

Jätkuvalt hoidsime kätt pulsil Venemaal toimuva kajastamisel. Augustikuus kajasid Käsmu rahvamajas juba 8. korda Venemaa Hääled, mis seekord keskendus päevakajaliselt kultuuri rollile pandeemiaoludes. Vestlusringis olid Eesti juurtega vene näitleja Julia Aug ning tuntud dokumentalist, festivali ArtDocFest algataja ja eestvedaja Vitali Manski. Arutelu järel vaatasime ka Andrei Grjazevi dokumentaalfilmi „Kotlovan“, mille keskmeks on Venemaa kodanikuühiskonna hääl läbi Youtube'i kanali.

Iga-aastaseks traditsiooniks on kujunemas ka Avatud Eesti Fondi ja Lennart Meri konverentsi koostöö. Seekord sündis meie osalusel arutelu kodanikuühiskonna rollist ja vaba meedia võimalikkusest Putini Venemaal. Konverentsi pealaval võtsid kohad sisse The Insider peatoimetaja Roman Dobrohotov, Bellingcati uuriv ajakirjanik

Christo Grozev, uuriv ajakirjanik ja Agentura.ru asutaja Andrei Soldatov ning jurist ja Aleksei Navalnõi lähemaid toetajaid Ljubov Sobol.

Lisaks Eesti kodanikuühiskonna toetamisele ning Avatud Eesti Fondi omaalgatustele jätkasime ka vabaühenduste toetamist väljaspool Eestit. Välisministeeriumi toel saime edasi minna Valgevene ja Venemaa vaba meedia toetamisega ning korraldasime Kasahstani kodanikuaktivistidele andmekaitse e-õppe kursuse. 2021. aasta õpetas meile, et muutused on tulnud selleks, et jääda ning meie roll on uues reaalsuses olla paindlikud ning õppimisvõimelised. Kõige suurem õppetund, mille koroonaaastad andsid, oli mõistmine, et meie aeg, tervis ja heaolu - ka vaimne ja demokraatlik tervis - on kõige olulisemad. Nende hoidmisega tegelevad ühendused teevad hindamatut tööd ning neid toetades investeerime kogu ühiskonna tervisesse.

Avatud Eesti Fondi algatused ja toetused 2021

ELUJÕULINE VABAKOND JA SOTSIAALNE SIDUSUS		
Avatud Eesti Fond	Valgevene sõltumatu meedia toetamine	76 161
	Kodanikuühiskonna võimekuse tõstmine	114 271
	Võitlus väärinfo ja propagandaga	373 673
	Inimõiguste kaitse Euraasias	70 329
	Keskonnakaitse ja inimõiguste veebiplatvormi arendus	104 490
	Vabakonna aktivismi edendamine	150 630
	Kasahstani andmekaitse e-õppe kursuse II osa	2500
	Koosmeele auhind	1594
KOKKU: 893 649 EUR		
AKTIIVSETE KODANIKE FOND (ACF)		
Arengukoostöö Ümarlaud	Eesti keskkonnasammude kiirendamine kestliku arengu kohalikule tasandile viimisega keskkonnaühenduste koostöös	80 000
Kistler-Ritso Eesti SA	Vabamu demokraatiateemaline rändnäitus ja programm „30 aastat iseseisvat riiki“	55 439,88
Eesti Väitlusselts	Kohalikud teemad kohalike valimiste keskmesse	95 506,89
MTÜ Sotsiaalse Innovatsiooni Labor	Osalusdemokraatia edendamine koosloome meetodite kasutuselevõtu abil	59 938,96

SA Keskkonnaõiguse Keskus	Kliimaargumentide arvestamine keskkonnamõju hindamisel	58 864,75
MTÜ Korruptsioonivaba Eesti	ALACi ehk vihjeandjate nõustamis- ja teabekeskuse kaudu teavitajate toetamine Eestis	59 943,20
SA Eestimaa Looduse Fond	Metsaotsused kaasavaks ja läbipaistvaks!	93 757,40
MTÜ Nähtamatud Loomad	Nähtamatud Loomad: Kaasava ühiskonna nimel	56 220,94
MTÜ Lapsele oma kodu	Teadmine annab võimaluse	40 327,98
MTÜ Avatud Vabariik	East Gate	80000
Estwatch MTÜ	Õiglane toidulaud: inimõiguste toetamine ja kliimamuutuse pidurdamine toidupoodide tarneahelates	49 027,48
Eesti Neurofibromatoosi Ühing MTÜ	Mitte midagi puuetega naistele puuetega naisteta!	59 999,72
MTÜ Oma Tuba	Minu keha, minu teha	99 994,00
Eesti LGBT Ühing	LGBT+ inimeste võrdsete õiguste edendamise tegevuskava soovitusel	88 000,00
MTÜ Eesti Avatud Ühiskonna Instituut	Istanbuli konventsioon Eestis. Variraport	60 000,00
MTÜ Seiklejate Vennaskond	Võta sõna ja tegutse - inimõiguste heaks	52 978,80
SA Eesti Inimõiguste Keskus	Inimõiguste saadik igasse maakona	59964,86

MTÜ Eesti Pagulasabi	Pagulas- ja rändetaustaga inimesed võimekamaks ja nähtavamaks	60 000,00
MTÜ Käpp ja Käsi	Uus meetod tugisikute tööriistakastis: kuidas toetada vanglast vabanenute taasühiskonnastumist läbi varjupaigakoerte treenimise	42 733,25
MTÜ Rahvusvaheline Maja	Ühiskonda läbi töö	59 999,52
MTÜ Oskar Alliku Kodu	Miljööteraapia rakendusvõimalused Eestis	43 204,83
Eesti Pimedate Liit	Nägemispuudega noorte üle-eestilise huvikaitseorganisatsiooni loomine	34 062,40
MTÜ Jututaja	Eakate sotsiaalse isolatsiooni vähendamine	59951,03
MTÜ Korruptsioonivaba Eesti	Demokraatia algab koolist ehk kaasavat eelarvestamist rakendavate koolide võrgustiku loomine	19 974,54
MTÜ Vaimupuu	Puuetega inimeste kaasamine sotsiaalteenuste lihtsasse keelde tõlkimise abil	20 000,00
MTÜ Sotsiaaltöö Arenduskeskus	Narva linna laste ja peredega tegelevate organisatsioonide koostöövõrgustiku loomine	18 389,40
MTÜ Käru Heade Tegude Muuseum	Naised lükkavad	20 000,00
MTÜ Virumaa Tugiteenused	MTÜ Virumaa Tugiteenused tegevuse ühiskondliku mõju hindamise süsteemi juurutamine ja kommunikatsioonialase võimekuse tõstmine selle esitlemiseks	15 515,24
Põhja-Eesti Pimedate Ühing	Nägemispuudega inimeste kogukonna mõjujõu ja tegutsemisvõimekuse suurendamine	19 997,42
Tallinna Puuetega Inimeste Koda	Tallinna puuetega inimeste organisatsioonide huvikaitsevõrgustiku tugevdamine	19 252,20

Poliitikauuringute Keskus Praxis	Järelkasvuprogramm: kuidas töötavad mõttekojad?	19 172,20
SA Eesti Inimõiguste Keskus	Püsisoetajaskonna laiendamine	19 744,80
Eesti LGBT Ühing	Sõnas on jõud: mõjusad sõnumid inimõiguste edendamiseks	19 991,09
MTÜ Improkool	Vaimset tervist toetav improkomöödia kogukondades	20 000,00
SA Kiusamisvaba Kool	Kiusamise vähendamise kaardistusvahendi ja konsultatsioonimudeli arendus koolidele	18 760,00
SA Omanäolise Kooli Arenduskeskus	STEP-programmi vabatahtlike kogukonna loomine	19 203,11
Avatud Eesti Fond	ACF-i administreerimistasu	88 309
Vabähenduste Liit	ACF konsortsiumitasu	36 053
		KOKKU: 1 824 278 EUR
		2021. aasta KOKKU: 2 717 927 EUR